

Віртуальний освітній простір як основа становлення нової культурної віртуальної комунікації

Кокарева А.М. – кандидат педагогічних наук, доцент
orcid.org/0000-0002-3975-4200

Хоменко-Семенова Л.О. – кандидат педагогічних наук
orcid.org/0000-0001-9164-3156

Алпатова О.В. – кандидат психологічних наук, доцент
orcid.org/0000-0002-3975-4200

Стрімкий розвиток в комунікаціях освітнього середовища – це одна з характерних ознак розвитку сучасного суспільства. Сьогодні інформація найважливіший його ресурс поряд з матеріальними, енергетичними та людськими. Основна її задача збільшити ефективність, саме інформаційні ресурси багаторазово збільшують ефективність та потенціал використання усіх інших, і особливо помітно людських. В проспекті «Програми політики в сфері інформаційних ресурсів», що розроблялась в 90-рр. минулого століття вченими Гарвардського університету було сформульовано: «Без матеріалів ніщо не існує, без енергії ніщо не відбувається, без інформації ніщо не має сенсу». Теоретична концепція постіндустріального суспільства це те, що сьогодні ми називаємо «інформаційним суспільством», розроблялась європейськими та західними дослідниками, сам термін практично одночасно ввели в науковий обіг США і Японії Ф. Махлуп та Т. Умекао. На зміну індустріального суспільства майбутнє мало великі переваги, головним чином у зв'язку з удосконаленням засобів розповсюдження та забезпечення доступу до інформації, зокрема, його технологічним, економічним, інфраструктурним аспектам. Саме ж «інформаційне суспільство» тлумачилось як таке, в якому завдяки комп'ютеризації людям полегшується доступ до джерел інформації, а за рахунок автоматизації вони будуть позбавлені від рутинної роботи, а сам продукт виробництва стане більш «інформаційно ємким», тобто в його вартості збільшиться частка інновацій,

дизайну, маркетингу. Таким чином перехід до інформаційного суспільства виглядає як закономірний підсумок об'єднання двох процесів, що до цього паралельно розвивались протягом всієї історії людства: постійного зростання ролі та збільшення обсягів інформації, яке необхідне для забезпечення життєдіяльності суспільства, і процес розвитку та удосконалення технологій накопичення та розповсюдження інформації. В результаті саме «виробництво інформаційного продукту, а не продукту матеріального перетворилось на рушійну силу формування і розвитку суспільства» (Masuda 1983, 64).

Дана обставина загострює увагу багатьох дослідників на інформатизації освітнього середовища, і ми можемо спостерігати реальний попит на зростаючу його важливість у житті суспільства. Здавалося б ще зовсім недавно економіка ґрунтувалась на серйозних матеріальних засадах, мала чітке визначення у часі і просторі. Сьогодні продукти втратили свою чітку визначеність та національну приналежність. Товари можуть вироблятися у будь-якій точці земної кулі при надходженні інтелектуального та фінансового капіталів з будь-якого джерела, а далі у найнесподіваніших спогляданнях можуть з'явитись знову же таки у будь-якому куточку світу для задоволення відповідних потреб.

За статистикою на початок 2020 року понад 4,5 мільярда людей користуються Інтернетом, а аудиторія соціальних мереж перевищила позначку в 3,8 мільярди. Майже 60% світового населення вже онлайн, і є всі підстави вважати, що вже до середини року половина всіх людей на планеті будуть користуватися соцмережами (Digital 2020: Global Digital Overview 2020).

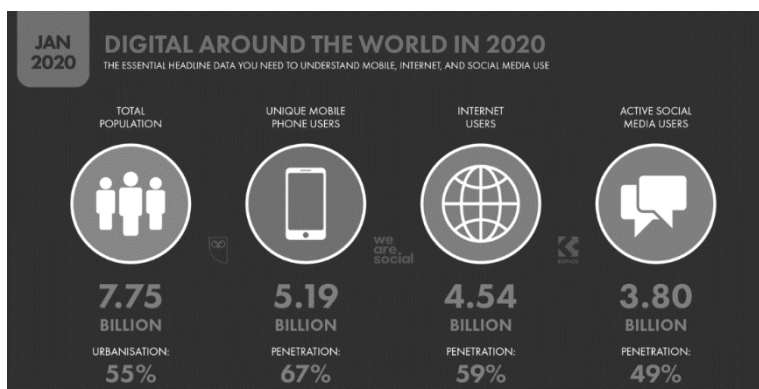

Рисунок 1. Статистика використання Інтернету за даними глобального звіту Digital 2020

Значення цифрових технологій в нашому житті досягла нових висот, і все більше людей проводять все більше часу в Інтернеті, вирішуючи там все більше завдань:

Значно зросла кількість Інтернет-користувачів у світі до 4,54 мільярда, це на 7% більше торішнього значення (+ 298 мільйонів нових користувачів у порівнянні з даними на січень 2019 року).

У січні 2020 року в світі налічувалося 3,80 мільярда користувачів соціальних мереж, аудиторія соцмедіа виросла на 9% в порівнянні з 2019 роком (це 321 мільйон нових користувачів за рік).

Сьогодні більш 5,19 мільярда осіб користуються мобільними телефонами - приріст на 124 мільйони (2,4%) за останній рік.

При чому, на мобільні телефони тепер доводиться більше половини часу, яке ми проводимо в Інтернеті - 50,1% (Digital 2020: Global Digital Overview 2020).

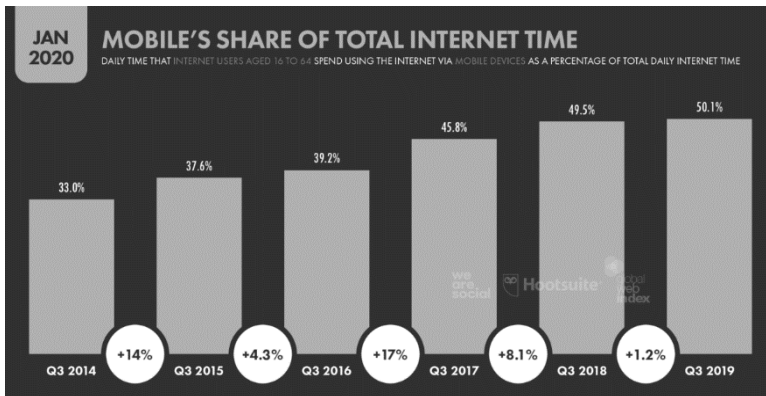

Рисунок 2. Статистика використання Інтернет-трафіку через мобільні телефони за даними глобального звіту Digital 2020

У зв'язку з цим вимоги інформаційного суспільства до сучасної освіти, обсягу й об'єму знань фахівця та пересічного громадянина помітно змінилися і продовжують змінюватися; все більше це стосується й України. Інформаційне суспільство вимагає нового рівня освіти й нових підходів до її надання та отримання. Вони призвели до створення дистанційного навчання та вимагають від закладів вищої освіти створення віртуальних університетів, які повинні зробити освіту доступнішою та підняти її на якісно новий рівень. Отже, освіта приходить у кожен дім, незалежно від відстані та розташування у просторі. Так, ми можемо сьогодні підкреслити, що у вітчизняній педагогічній практиці вже існують елементи віртуального освітнього середовища та використовуються вже тривалий час у

дистанційному та очному навчанні для здійснення комунікації між викладачами та студентами поза аудиторією – електронна пошта, Telegram, Viber, чати тощо. Поряд з даними засобами комунікації використовуються також комп'ютерні мультимедійні навчальні програми, електронні посібники тощо.

Проблематика здійснення навчання засобами віртуального освітнього простору, становлення нової культурної віртуальної комунікації активно досліджується у закордонних педагогічних виданнях, низку досліджень покладено в основу нашого (Жук 2011; Chakraborty 2015; Kober 2017).

Натомість в українському науковому просторі з указаної проблематики наявна незначна кількість праць, у нашому дослідженні ми послуговувалися деякими з них (Лабудько 2017; Федасюк 2011).

Білоруська дослідниця І.Г. Возьмитель розглядає віртуальну освіту як «навчання в навчальному середовищі, в якому викладач та студент – розділені в часі та просторі, а зміст курсу надається викладачем із використанням мультимедійних ресурсів Інтернету та відеоконференцій» (Возьмитель 2016, 353).

Вітчизняний науковець М.А. Смульсон трактує віртуальне освітнє середовище як «весь комплекс контенту розміщених в Інтернеті (тобто створених за допомогою програмного забезпечення або комп'ютерних мереж) різноманітних навчальних та інших матеріалів: курсів, як систематичних, які відповідають навчальним програмам середніх та вищих навчальних закладів, курсів підвищення кваліфікації тощо, так і «не програмних», випадкових, розрізаних, так званих «тренінгових», а також інформаційних матеріалів навчального контенту на сайтах іншого іншого спрямування та в соціальних мережах» (Смульсон 2015, 11).

В своєму дослідженні ми розділяємо думку багатьох вітчизняних науковців що освітнє середовище це організована система інформаційних, технологічних, дидактичних ресурсів, різних форм комп'ютерної та телекомунікаційної інтеракції освітніх суб'єктів.

Сучасна освітня політика України у своєму розвитку виходить на якісно новий щабель, що перебуває в стані постійного оновлення та розвитку та виокремлює такі елементи: технології онлайн-комунікації між учасниками освітнього процесу в режимі асинхронного індивідуального навчання; електронні навчальні курси; електронні бібліотеки; сучасні платформи онлайн-курсів; засоби електронної комунікації.

Рисунок 3. Віртуальний освітній простір

Віртуальний освітній простір, це стихійний та водночас цілеспрямований розвиток якого чітко простежується на сучасному етапі, це відкрита система, що представляє собою взаємозв'язок інноваційних засобів та комунікацій для забезпечення ефективного навчання за наявності інтерактивної взаємодії всіх суб'єктів освітнього процесу. Сучасний заклад вищої освіти повинен оперативно змінювати віртуальне освітнє середовище, його наповнення, навчальні курси, способи викладання цих курсів і передбачати зміни запитів споживачів освітніх послуг. Досвід університетів США, Канади, Великобританії та ряду країн Європейської Спільноти свідчить, що вищі навчальні заклади, а особливо університети, уже не прив'язуються до місцевості. Зникає поняття циклічності навчання (вступити в деякі ЗВО можна будь-якого дня). Замість спеціальності тепер є список курсів, необхідних для здобуття кваліфікації. Університет стає глобальною організацією, а в центрі безпосереднього освітнього процесу знаходиться вже не професор, котрий збирає навколо себе аудиторію, а студент, якого обслуговують професори.

З урахуванням сучасних тенденцій все більше розвиваються освітні технології. Оновлюються підхід до дистанційного навчання освіта стає доступнішою та піднімається на новий якісний рівень. Ми можемо відчути перевагу, освіта приходить у кожен дім, незалежно від відстані та розташування у просторі. Освіта стає відкритою для всіх «свобода у часі» та «свобода у просторі». Запровадження віртуального освітнього простору дозволяє прибрати бар'єри, пов'язані з фізичними відстанями, наблизити освіту до всіх споживачів, враховуючи інклюзивну освіту.

Ще два десятиліття тому Пітер Друкер, гуру сучасної управлінської думки, передбачив, що через кілька десятиліть «великі університетські містечка стануть реліквіями, а інтернатному університету призначено поступатися віртуальному університету». (Macchiette and Roy 2001). На рубежі тисячоліття понад 1 мільйон студентів було зараховано до онлайн-класів, а сьогодні ця кількість перевищила в десятки разів. Свого часу Джон Чемберс (генеральний директор компанії Cisco Systems), висловив думку, що «Навіть Гарвард, Єль і Стенфорд повинні змінитися. Якщо вони не навчали б в Інтернеті, вони більше не існували б». На тлі зростаючої кількості традиційних закладів, що надають онлайн-освіту суперечка зосереджувалася на питанні, чи може існувати віртуальний університет та віртуальний освітній простір зокрема?

1. Соціально-психологічні передумови існування віртуального освітнього середовища

Разом з тим, поки тривали суперечки з економічної точки зору, не було враховано головного питання – впливу програми віртуального навчання на студента з соціально-психологічної точки зору (Abeles 1998; Katz 1999; Johnstone 2001). Віртуальне освітнє середовище відкриває для викладачів та студентів надзвичайні перспективи, надаючи можливості доступу до різновекторної інформації, що дозволяє набути соціальних знань, накопичити соціальний досвід, сформулювати життєві перспективи і завдання, реалізувати особистісний потенціал у найкоротші терміни. Водночас інформаційне суспільство привносить чисельні ризики і небезпеки у життя людини. В умовах колосальних обсягів інформації людям усе важче орієнтуватися у інформаційних потоках, отримуючи необхідний досвід і уникаючи маніпулювання свідомістю і поведінкою (Токарева, Шамне, Халік 2017).

В умовах віртуалізації та моделювання віртуального освітнього середовища можливе підвищення загального соціально-психологічного добробуту студентів традиційне університетське містечко надає низку життєвих можливостей. Серед переваг – студентські організації, соціальні навички, комунікативні навички, керівні ролі тощо. Деякі, якщо не всі, ці переваги, здається, помітно відсутні у віртуальних умовах університету.

В свою чергу, можна також сказати, що віртуальний освітній простір не здатний забезпечити студента реальним соціальним середовищем, в якому він може практикувати свої навички, тоді як

традиційний університет – це лабораторія для життєвого досвіду. Армстронг стверджує, що традиційне університетське містечко забезпечує важливу перехідну структуру для «... старшокласників щоб стати дорослими та успішними громадянами» (Armstrong 2000). Навіть молоді люди зазнають тяжких наслідків, якщо в їхньому житті перервуться процеси соціалізації. Зростання соціального вакууму поставило б людину в невдале становище. У кампусах є центри студентського життя та розвитку, які заохочують студентів до створення клубів, асоціацій, студентських організацій тощо для спілкування з однокурсниками, які можуть виявитись важливими в подальшому житті. Ці організації є інкубаторами нашої майбутньої громади та національними лідерами.

Можлива вартість втраченого групового досвіду може виявитися згодом досить дорогою суспільству. Чи може онлайн-освіта позбавити природного середовища студентів там, де вони, як правило, виховують ефективні міжособистісні відносини? Аудиторна робота, груповий проєкт та інші заходи допомагають в управлінні стресом студентів. Наприклад, тиск групового проєкту ділиться з усіма іншими членами, і деякі члени мають співчутливі вуха, коли слухають страх, розчарування та важкі тягарі своїх однокласників ходити до школи під час роботи за сумісництвом та підтримання хороших оцінок. Перебування з іншими учнями в загальному положенні матиме терапевтичні наслідки.

Соціальні навички є важливими для досягнення успіху в будь-якій організації. Дослідження показали, що соціальні тварини мають більший мозок, оскільки їм потрібно мати справу один з одним. Для зв'язок у тварин це догляд; тоді як у людей – це розмова. Наскільки Інтернет є носієм комунікацій, він не може замінити дружню та стимулюючу бесіду віч-на-віч із одnogрупником чи викладачем. Студент може засвоїти свою комунікаційну майстерність шляхом усних презентацій, необхідних у традиційних ЗВО, де академічна група зазвичай виступає сурогатною аудиторією.

Ролі лідерів надаються студентам на базі традиційних ЗВО. Бути головою студентської організації дає безцінний досвід нашим майбутнім керівникам. Система онлайн-освіти не представлятиме собою арену для того, щоб наші студенти відчували, навчалися та практикували різні ролі – бути лідером чи послідовником. Для того, щоб стати хорошим послідовником, також потрібно багато соціальних навичок.

2. Аналіз переваг віртуального освітнього простору

Разом з тим, варто наголосити на великій кількості переваг онлайн-освіти, зокрема, варто врахувати просторові чи географічні ознаки онлайн-освіти. Прихильники онлайн-класів вказують на зручність проходження курсу з будь-якої точки країни. Без будь-яких вимог до місця проживання студенти з усього світу можуть записатися на курси. Пов'язувати світ через освіту – це благородна амбіція (Nadalyn 1999). Можливо, це надає особливу перевагу величезного значення. Світ стає одним великим кампусом через Інтернет.

Перехід до онлайн-технологій в освіті надає можливості використовувати нові методики та більш ефективні методи навчання. Основні перспективи розвитку використання онлайн-навчання можна узагальнити так:

1. Мобільність

Це найпривабливіша перевага онлайн-освіти для студентів, які мають багато обов'язків щодо збалансованості. Оскільки все доступне в Інтернеті, доступ до матеріалів класу та подання роботи є дуже зручним. Точно, коли і де це відбувається, залежить від студента, якщо терміни виконання завдань виконуються. Вчитися онлайн комфортно: ви можете займатися у зручний час і фактично у будь-якому місці. Для цього навіть не завжди потрібен комп'ютер, бо, як вже згадувалося вище) відеолекції наразі на 100% адаптовані під мобільні платформи.

Кожен може сам організувати власний навчальний простір та розробити зручний графік. Онлайн-курси складаються із заздалегідь зафільмованих лекцій, тому ви нічого не пропустите. Проте інколи можуть проводитися вебіари, на яких вже треба бути присутнім. В усіх інших випадках темп та час навчання залежать від особистих вподобань.

Студент в Інтернеті може обрати курс французької мови у викладача Франції та курс написання творів про подорожі у письменника, який фактично подорожує, не виходячи з дому.

2. Доступність

Психолог Каліфорнійського університету Джонатан Школер встановив, що студенти втрачають фокус приблизно 5 разів на 45-хвилинному занятті. Однак у багатьох онлайн-програмах студенти можуть миттєво переглядати слова професорів, перемотуючи аудіо чи відео, чи читаючи стенограму, що супроводжує лекцію.

Інтернет переповнений різноманітними пропозиціями онлайн-курсів, вам залишається обрати той, що подобається найбільше. А щоб не шукати навмання, варто скористатися пропозиціями відомих освітніх проєктів, наприклад, Coursera. У цьому масштабному

онлайн-університеті зареєстровано понад 24 млн користувачів, а свої курси пропонують 149 закладів освіти.

Варто вказати, що багатьом студентам в аудиторії не зручно говорити на публіці. В онлайн-середовищі ділитися думками з іншими може бути набагато простіше. За даними Національного інституту психічного здоров'я, 74% людей страждають від мовної тривоги, Інтернет-освіта, як правило, сприяє кращій участі в класах.

3. Групове спілкування

Багато програм сьогодні включають в себе груповий проєкт або командну роботу. Робота з іншими на кампусі або на місцевому рівні означає узгодження конкретних днів та часу, щоб кожен міг відвідувати. Однак програми дистанційного навчання сприяють віртуальному спілкуванню та дозволяють студентам працювати з членами команди за допомогою електронної пошти, чатів та інших простих у користуванні методів.

4. Гнучкий графік навчання

Хоча не всі програми в Інтернеті побудовані однаково, багато хто використовує презентації PowerPoint та інші засоби масової інформації, які студенти можуть перетравлювати по шматочках. Іншими словами, студент може пережити першу половину заняття один день, а другу половину – наступного дня. Це може бути особливо корисно для тих, хто не любить сидіти на одному місці занадто довго.

5. Вартість

Хоча вартість онлайн-курсу може бути такою ж або більшою, ніж традиційного курсу, студенти можуть заощадити гроші, уникаючи багатьох зборів, типових для навчання на базі університету, включаючи плату за лабораторії, витрати на переїзди, гуртожитки тощо. Уявіть собі, що живете в Малє але збирається до університету до Великої Британії.

6. Доступність викладача

У традиційних коледжах та університетах спілкування з професором після заняття може бути складним завданням. Так, у викладачів є кілька годин, але це часто лише годину-дві щотижня, під час консультацій, і занадто багато студентів чекають на їх увагу. Хоча професори, які викладають в Інтернеті, можуть також встановити години для взаємодії студентів, веб-технології значно полегшують спілкування з кількома студентами. Професори також можуть залишати коментарі та інше.

7. Удосконалення професійних навичок

Навіть спеціалісти з великим досвідом мають час від часу підвищувати свою кваліфікацію чи здобувати нові навички, які допоможуть поліпшити позиції на ринку праці. Відповідні дипломи та

сертифікати надаються не завжди, у деяких випадках доведеться вдовольнитися лише отриманими знаннями. Але якщо сертифікат все ж було отримано, то його можна сміливо додавати до резюме.

Разом з тим, варто врахувати потенційні об'єктивно-суб'єктивні проблеми запровадження онлайн-освіти, до яких належать:

- недостатня розробленість методології упровадження нових інформаційних технологій в освітній процес;

- низький рівень адаптації наявних електронних освітніх ресурсів до курсу спеціальних дисциплін, заснованих на навчально-методичних комплексах (НМК);

- відсутність спеціалізованої системи розвивального навчання для педагогів: перехід від базової ІКТ-компетентності до професійного рівня педагогічної ІКТ-компетентності;

- низький рівень загальної комп'ютерної підготовки викладацького складу;

- недостатня вивченість психолого-педагогічних аспектів комп'ютерного навчання;

- недостатній рівень опрацьованості наступних напрямків: підвищення мотивації шляхом створення для викладачів системи стимулів до інноваційної діяльності з використанням ІКТ (немає можливості реалізації через відсутність об'єктивних критеріїв оцінки ефективності їх застосування), системне використання ІКТ в освітньому процесі;

- труднощі при формуванні критеріїв оцінки інформатизації освіти в цілому, а також окремих освітніх установ. Це пов'язано, в першу чергу, з відсутністю вимірників і чітких критеріїв ефективності використання ІКТ (Kokarieva, Khomenko-Semenova 2019).

3. Дослідження ефективності застосування дистанційної освітньої платформи Google Classroom

У 2014 році компанія Google запустила сервіс Google Classroom (Google Клас) (Google Classroom – onlayn klass dlya effektivnogo obucheniya), який надає зручний інтерфейс для створення й керування навчальними курсами. Це відкриває нові можливості у викладанні: створювати, перевіряти та оцінювати завдання в режимі реального часу, реалізувати індивідуальний підхід в навчанні, проводити он-лайн обговорення, консультації. У випадку з Google Classroom користувачам потрібно мати обліковий запис Google, а якщо освітня установа організувала свій Єдиний інформаційний простір за допомогою сервісу Google Suite for Education, то такий

обліковий запис є у кожного викладача і студента з можливістю використання всіх сервісів Google в корпоративному режимі.

Рисунок 4. Google-сервіси G Suite

Серед різноманітних віртуальних освітніх платформ сервіс Google Classroom вирізняється перш за все простотою у використанні. Він не потребує спеціального навчання для створення курсу, а також надає користувачам зручний інтерфейс для керування навчальним процесом. Корпорація Google Inc. заявила: «Ми розробили цей сервіс разом із викладачами, щоб допомогти їм заощаджувати час, легко й швидко організовувати заняття й ефективно спілкуватися з учнями» (Google Classroom – onlayn klass dlya effektivnogo obucheniya). Головними особливостями Google Classroom можна вважати:

- просте налаштування. Викладач може організовувати декілька курсів одночасно, запрошувати студентів та інших викладачів, планувати навчальний процес;

- економія часу та паперу. Роздавати, контролювати виконання, перевіряти завдання можна в одному сервісі;

- зручність. Студенти можуть переглядати завдання, планувати строки їх виконання відповідно до календарного плану курсу, вчасно надсилати виконані роботи для перевірки;

- доступність і безпека. Клас доступний безкоштовно. У цьому сервісі відсутня реклама, а матеріали та особисті дані користувачів не потрапляють до інших сервісів. Для створення свого курсу на платформі Google Classroom викладачу потрібно увійти з особистого аккаунту Google до відповідного додатка головного меню в браузері.

Після обрання статусу викладача Ви можете почати створення та налаштування власного курсу (рис. 5). Сервіс Google Classroom надає різноманітні шаблони та налаштування: від кольорового оформлення теми курсу до створення його наповнення.

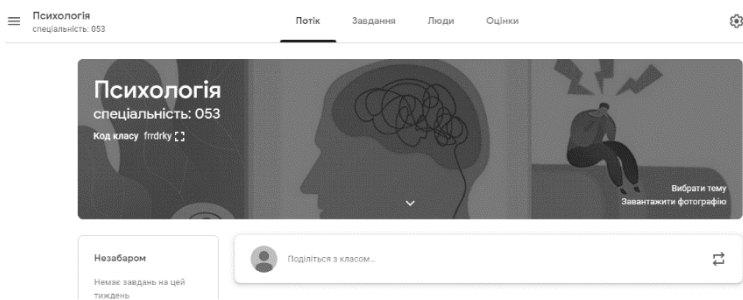

Рисунок 5. Приклад оформлення курсу у сервісі Google Classroom

За допомогою меню викладач може структурувати курс за розділами, визначив їх тематику. Далі по кожній темі створити календарний план, в якому вказати терміни вивчення відповідного матеріалу, а також виконання обов'язкових завдань (рис. 6). Можливості платформи Google Classroom в наповненні курсу досить різноманітні. Цей аутентичні лекції в паперовому або відео-форматі, і відповідні розділи підручників, а також записи з YouTube.

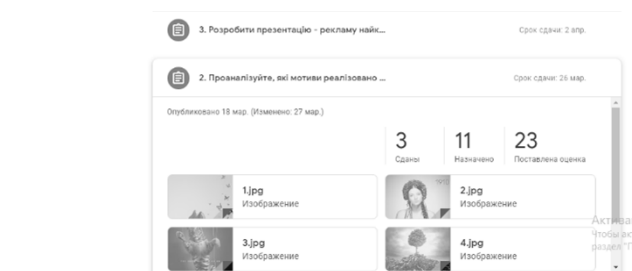

Рисунок 6. Розробка курсу «Психологія» у сервісі Google Classroom

Важлива перевага Google Classroom - це інтегрованість з іншими сервісами Google, завдяки чому викладач має можливість завантажувати в Клас інформацію у будь-якому форматі. В цьому сенсі Google Classroom потребує від викладача добре продуманої програми курсу. Тільки за такої умови сервіс надасть нові можливості в організації навчального процесу. Щоб створити завдання, потрібно обрати відповідний пункт меню. Далі в діалоговому вікні вказати тематику завдання, дати пояснення щодо оформлення та строків виконання, прикріпити саме завдання. Існує можливість створювати індивідуальні завдання для кожного студента, а також установлювати шкалу оцінювання. Нещодавно сервіс Google Classroom запропонував нову форму завдання – тести. Публікацію будь-якого матеріалу в Google Classroom можна запланувати. Кожна публікація

(об'ява, матеріал, завдання) з'являється на сторінці «Потік», а студенти отримують сповіщення на свою електронну адресу.

Щоб освоїти Google Classroom, не потрібно багато часу. В Інтернеті пропонують масу уроків за створення Класу. Особливо хотілося б зазначити, що студенти без проблем залучились до віртуального навчання. Важлива перевага платформи Google Classroom - продуктивна комунікація. У Класі викладачі можуть публікувати завдання різного характеру, розсилати оголошення й починати обговорення, а учні – обмінюватися матеріалами, додавати коментарі й спілкуватися електронною поштою.

Інформація про здані роботи постійно оновлюється, що дозволяє викладачам оперативно перевіряти завдання, ставити оцінки й додавати коментарі. Сервіс не є альтернативою живого спілкування зі студентами. Він модернізує взаємодію учасників навчального процесу. Немає потреби зберігати купу завдань протягом навчального року та пам'ятати строки їх виконання. Існує можливість оперативно домовитись про консультацію або додаткове заняття. Крім того, Google Classroom – зручний інструмент у роботі з групами Факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Національного авіаційного університету (ФЛСК НАУ).

Результати дослідження

Актуальним на наш погляд є розвиток віртуального освітнього середовища і поширенням дистанційних навчальних курсів. У ході нашої роботи у Google Classroom ми провели опитування студентів за допомогою Blank Quiz (рис. 7).

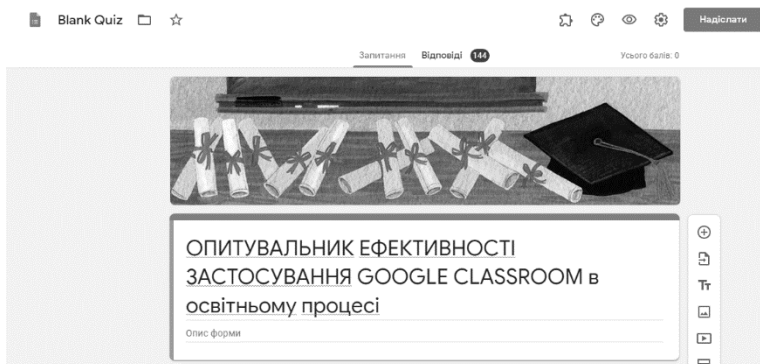

Рисунок 7. Створення опитувальника у сервісі Google Classroom

У опитуванні взяло участь 144 студенти I-V курсів Факультету лінгвістики та соціальних комунікацій, спеціальностей 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» 035 «Філологія», 052 «Політологія», 053 «Психологія», 054 «Соціологія», 231 «Соціальна робота».

Результати дослідження показують, що більшість студентів користуються платформою Google Classroom та не вбачають труднощів в її використанні (рис. 9, 10). Переваги у застосуванні платформи Google Classroom студенти вбачають у можливості навчатися у будь-який час, в мобільності та легкості застосування (рис. 11). До недоліків платформи Google Classroom студенти відносять відсутність живого спілкування та роботи в аудиторії, «теоретизацію» навчання, мотивацію (рис. 12). Стосовно ефективності дистанційного навчання та використання платформи Google Classroom в освітньому процесі зокрема, більшість студентів вказали середні показники (рис. 13, 14).

Чи навчаєтеся Ви за допомогою освітньої платформи Google Classroom?
145 відповідей

Рисунок 8. Результати опитування

Чи виникають у Вас труднощі під час роботи на платформі Google Classroom?
145 відповідей

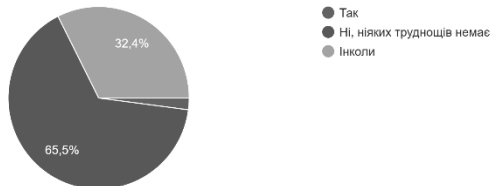

Рисунок 9. Результати опитування

Які переваги, на Вашу думку, містить освітня платформа Google Classroom?

145 відповідей

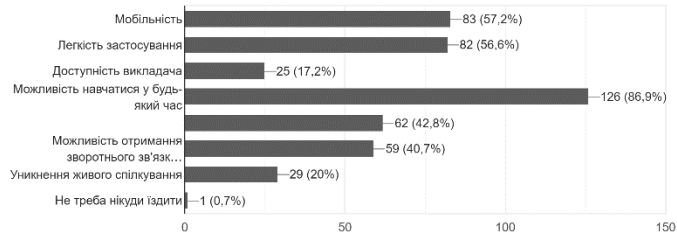

Рисунок 10. Результати опитування

Які недоліки, на Вашу думку, містить освітня платформа Google Classroom?

145 відповідей

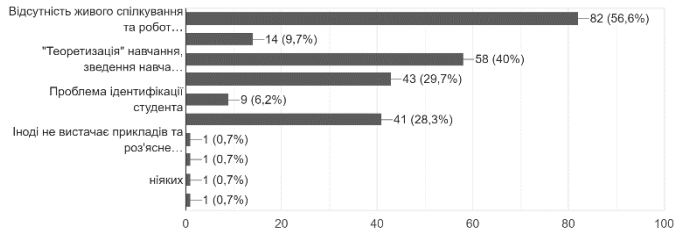

Рисунок 11. Результати опитування

Яка, на Вашу думку, ефективність дистанційного навчання?

145 відповідей

Рисунок 12. Результати опитування

Наскільки ефективним, на Вашу думку, є застосування платформи Google Classroom в освітньому процесі?

145 відповідей

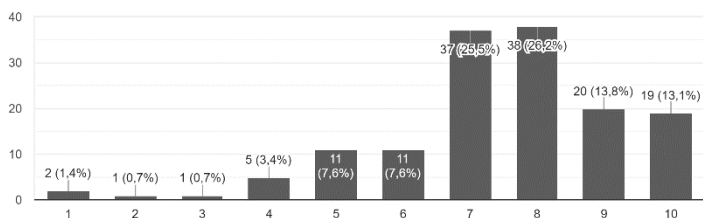

Рисунок 13. Результати опитування

Висновки

Одним із пріоритетних напрямків державної політики України в сфері освіти повинно виступити використання інноваційних технологій в процесі покращення якості освіти та ефективна інтеграція у світовий та європейський освітній простір. У цьому випадку процес формування віртуального освітнього простору спрямований на забезпечення конкурентоспроможності української освіти на міжнародній арені. Така форма освіти дозволить навчати людей з інвалідністю, збільшити кількість студентів заочної форми навчання, залучити іноземних студентів.

Варто зазначити, віртуальний освітній простір є творчим середовищем, навчання в якому можливе за наявності високої внутрішньої мотивації студентів, їх емоційному підйомі та позитивному, оптимістичному настрої. Необхідною умовою навчання є реалізація особистісно зорієнтованого підходу. Проте йдеться не про поодинокі застосування віртуальних медіаресурсів у роботі викладача, а про створення єдиного віртуального освітнього простору закладу вищої освіти, який об'єднає у собі якісні освітні ресурси мережі Інтернет. Ступінь довіри викладачів до ініціатив студентів в такій системі вища, ніж в традиційній системі освіти. При цьому активність студентів залишається високою, оскільки технології продуктивної творчої діяльності надають ґрунтовні можливості для самореалізації студента, будучи важливим складником забезпечення ефективного навчального процесу.

Разом з тим, позитивні ознаки онлайн освіти такі, як: безкоштовність, доступність матеріалів, мобільність, гнучкість графіку навчання, підвищення професійних навичок, основною перешкодою для українського студента можуть стати недостатні знання англійської мови (більшість курсів викладаються англійською мовою).

Віртуальний освітній простір не здатний забезпечити студента реальним соціальним середовищем, в якому він може практикувати свої навички, тоді як традиційний університет – це лабораторія для життєвого досвіду.

Варто зазначити про низький рівень загальної комп'ютерної підготовки викладацького складу та недостатню вивченість психолого-педагогічних аспектів онлайн-навчання навчання (Kokariyeva, Khomenko-Semenova 2019).

Проте, ураховуючи всі переваги та недоліки онлайн-навчання, на прикладі застосування дистанційної освітньої платформи Google Classroom, можемо стверджувати, що можливості сервісу показали його ефективність для організації навчального процесу. Додаток - зручний та простий інструмент модернізації навчання, який розширює рамки традиційних освітніх методів.

Усі наведені факти та приклади показують необхідність створення і розширення віртуального освітнього простору України, як невід'ємного чинника розвитку кваліфікованого, інтелектуального, високопрофесійного і здорового суспільства.

Наукові джерела

Возьмитель, И. Г. 2016. Виртуальная среда обучения в университете. Сборник научных трудов «Человек. Общество и государство в современном мире»: 353-356.

Дітковська Л. А. 2018. Масові відкриті онлайн-курси Prometheus: реалії та перспективи. Мережеве суспільство: ринок праці, суспільні відносини, роль профспілок: Збірник матеріалів круглого столу:16-17.

Жук, О. Л. 2011. Виртуальная образовательная среда вуза как фактор личностно-профессионального развития будущего специалиста. Сборник научных статей «Педагогическая среда в университетах как пространство за профессионально-личностно развитие на будущия специалист» в Т. 1: 133-137.

Лабудько, В. С. 2017. Блог як інструмент створення інформаційно-освітнього середовища. Професійний розвиток фахівців у системі освіти дорослих: історія, теорія, технології: збірник матеріалів II Всеукраїнської Інтернет-конференції: 113-115.

Смульсон, М. А. 2015. Психологічна характеристика віртуального освітнього простору. Наука і освіта 10: 10-15.

Токарева, Н. М., Шамне, А. В., Халік, О. О. 2017. Варіативність соціалізації особистості в умовах сучасного інформаційного суспільства : монографія. Київ : ТОВ НВП «Інтерсервіс».

Фудасюк, Д. В. 2011. Виртуальная учебная среда Львовской политехники. Дистанционное обучение – образовательная среда XXI века: материалы VII Международной научно-методической конференции: 21-23.

Abeles, Tom P. 1998. The Academy in a Wired World. Futures.

Armstrong, Lloyd. 2000. Distance Learning: An Academic Leader's Perspective On a Disruptive Product," Change, Volume 32, Number 6.

Chakraborty, M. 2015. Strategies for Virtual Learning Environments: Focusing on Teaching Presence and Teaching Immediacy. Взято з <http://digitalcommons.apus.edu/internetlearning/vol4/iss1/2>.

Digital 2020: Global Digital Overview, 2020. Взято з <https://datareportal.com/reports/digital-2020-global-digital-overview>

Google Classroom – onlayn klass dlya effektivnogo obucheniya [Google Classroom is online classroom for effective learning]. Взято з <http://www.web2me.ru/google/classroom/>

Johnstone, Sally M. 2001. Perception Versus Reality: Differences in Faculty at Virtual and Traditional Institutions. Syllabus.

Katz, Richard N. 1999. Dancing With the Devil: Information Technology and the New Competition in Higher Education, Jossey-Bass.

Kober, S. 2017. Konzipierung der virtuellen Lehr- und Lernumgebung: Dusseldorf.

Kokareva A., Khomenko-Semenova L. 2019. Analysis of Professional Motiveness and Pedagogical Skills of Teachers. Danish Scientific Journal (DSJ): 17-22.

Kokarieva, A., Khomenko-Semenova, L., Glushanytsia, N., Ievtushenko, I., Odarchenko, R. 2019. Information and Communication Technologies in the Professional Training of Engineers. International Workshop on Conflict Management in Global Information Networks (CMiGIN 2019), Lviv, Ukraine, 29 November, 2019, CEUR-WS.org, online.

Leamnsion, Robert. 2000. Learning As Biological Brain Change, Change, Volume 32, Number 6: 34-40.

Macchiette, B. and Abhijit, R. 2001. Taking Sides. Guilford, Connecticut: McGraw-Hill.

Masuda, Y. 1983. The Information Society as Postindustrial Society. Walsh: World Future Soc.

Nadalyn C. 1999. Distance Learning: Linking the Globe Through Education. World Trade.